

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

LÊ THU TRANG

**PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP BỀN VỮNG
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Trần Chí Thiện

THÁI NGUYÊN, 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của tôi; các thông tin, số liệu, kết quả nêu trong Luận văn là trung thực, có nguồn gốc rõ ràng. Những kết quả nghiên cứu của Luận văn chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nghiên cứu nào.

Tác giả luận văn

Lê Thu Trang

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lời cảm ơn chân thành và biết ơn sâu sắc đến PGS.TS.Trần Chí Thiện - Hiệu trưởng Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh - ĐH Thái Nguyên, người đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn này; các thầy, cô giáo Phòng Quản lý đào tạo sau đại học; các thầy, cô giáo bộ môn đã truyền đạt cho tôi những kiến thức khoa học quý báu.

Tôi xin chân thành cảm ơn các đồng nghiệp tại Cục Thống kê tỉnh Thái Nguyên; các cán bộ đang công tác tại Văn phòng UBND tỉnh Thái Nguyên, Sở Công Thương, Sở Tài nguyên và Môi trường, Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên đã tạo điều kiện, giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu và hoàn thiện Luận văn này.

Nhân dịp này tôi xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, bạn bè đã luôn luôn động viên, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành Luận văn này.

Tác giả luận văn

Lê Thu Trang

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC BẢNG	vii
DANH MỤC HÌNH.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Đóng góp của luận văn.....	3
5. Kết cấu của luận văn	3
Chương 1: CỞ SỞ KHOA HỌC VỀ PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP BỀN VỮNG	4
1.1. Cơ sở lý luận	4
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	4
1.1.2. Nội dung cơ bản của phát triển công nghiệp bền vững.....	13
1.1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển công nghiệp bền vững.....	18
1.2. Cơ sở thực tiễn	23
1.2.1. Những kinh nghiệm của các nước trên thế giới về phát triển bền vững và bài học rút ra cho Việt Nam	23
1.2.2. Những kinh nghiệm của các địa phương về phát triển công nghiệp bền vững và bài học rút ra cho tỉnh Thái Nguyên.....	28
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	38
2.1. Các câu hỏi đặt ra mà đề tài cần giải quyết.....	38
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	38
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	38
2.2.2. Phương pháp xử lý thông tin.....	40
2.2.3. Phương pháp phân tích thông tin	41
Số hóa bởi Trung tâm Học liệu – Đại học Thái Nguyên	http://www.lrc-tnu.edu.vn/

2.3. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	42
2.3.1 Chỉ tiêu phát triển công nghiệp bền vững về kinh tế	42
2.3.2. Chỉ tiêu phát triển công nghiệp bền vững về xã hội	43
2.3.3. Chỉ tiêu phát triển công nghiệp bền vững về môi trường	43
Chương 3: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP BỀN VỮNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN	45
3.1. Các nhân tố tác động đến phát triển công nghiệp bền vững trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	45
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	45
3.1.2. Dân số và nguồn nhân lực	48
3.1.3. Điều kiện kinh tế - xã hội	50
3.2. Sơ lược về quá trình hình thành và phát triển công nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	59
3.3. Thực trạng phát triển công nghiệp bền vững tỉnh Thái Nguyên	62
3.3.1. Thực trạng phát triển công nghiệp bền vững về kinh tế	62
3.3.2. Thực trạng phát triển công nghiệp bền vững về xã hội	78
3.3.3. Thực trạng phát triển công nghiệp bền vững về môi trường	83
3.4. Những mặt còn hạn chế và nguyên nhân	94
3.4.1. Những mặt còn hạn chế	94
3.4.2. Nguyên nhân của những tồn tại	96
Chương 4: GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP BỀN VỮNG Ở TỈNH THÁI NGUYÊN	99
4.1. Đánh giá tổng quát về phát triển công nghiệp bền vững ở tỉnh Thái Nguyên ...	99
4.1.1. Những thuận lợi và khó khăn của tỉnh Thái Nguyên trong phát triển công nghiệp ..	99
4.1.2. Cơ hội và thách thức trong phát triển công nghiệp bền vững của tỉnh Thái Nguyên ...	100
4.2. Quan điểm và mục tiêu phát triển công nghiệp bền vững của tỉnh Thái Nguyên ...	106
4.2.1. Quan điểm	106
4.2.2. Mục tiêu	106
4.3. Một số giải pháp cơ bản nhằm phát triển công nghiệp bền vững trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	112

4.3.1. Giải pháp chuyển dịch cơ cấu nội bộ ngành công nghiệp	112
4.3.2. Giải pháp về vốn	112
4.3.3. Giải pháp phát triển vùng nguyên liệu	113
4.3.4. Giải pháp về cơ chế chính sách.....	113
4.3.5. Giải pháp phát triển nguồn nhân lực	116
4.3.6. Giải pháp bảo vệ môi trường.....	117
4.3.7. Chính sách phát triển các khu, cụm, điểm công nghiệp.....	117
4.3.8. Giải pháp về tổ chức quản lý.....	118
4.4. Một số kiến nghị.....	118
4.4.1. Đối với Chính phủ và các bộ, ngành Trung ương.....	118
4.4.2. Đối với tỉnh	119
4.4.3. Đối với doanh nghiệp.....	120
KẾT LUẬN	121
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	123
PHỤ LỤC	128

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BHXH	: Bảo hiểm xã hội
BHYT	: Bảo hiểm y tế
BVMT	: Bảo vệ môi trường
CCN	: Cụm công nghiệp
CNH, HĐH	: Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
DNNVV	: Doanh nghiệp nhỏ và vừa
ĐCN	: Điểm công nghiệp
FDI	: Đầu tư trực tiếp nước ngoài
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
GO	: Giá trị sản xuất
GTSXCN	: Giá trị sản xuất công nghiệp
KCN	: Khu công nghiệp
KHCN	: Khoa học công nghệ
KPCĐ	: Kinh phí công đoàn
KTXH	: Kinh tế xã hội
PTBV	: Phát triển bền vững
PTCBBV	: Phát triển công nghiệp bền vững
QCCP	: Quy chuẩn cho phép
QCVN	: Quy chuẩn Việt Nam
SXKD	: Sản xuất kinh doanh
UBND	: Ủy ban nhân dân
VA	: Giá trị gia tăng
VLXD	: Vật liệu xây dựng

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Cơ cấu lao động của các khu vực kinh tế giai đoạn 2008-2012.....	49
Bảng 3.2: Tỷ trọng dân số có trình độ chuyên môn, kỹ thuật năm 2012.....	49
Bảng 3.3: Một số chỉ tiêu kinh tế chủ yếu tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2008-2012.....	51
Bảng 3.4: Vốn đầu tư phát triển giai đoạn 2001-2012.....	53
Bảng 3.5: Giá trị xuất khẩu chia theo mặt hàng giai đoạn 2008 - 2012.....	58
Bảng 3.6: Giá trị nhập khẩu chia theo mặt hàng giai đoạn 2008 - 2012.....	59
Bảng 3.7: Số lượng các cơ sở sản xuất công nghiệp giai đoạn 2008-2012	63
Bảng 3.8: Vốn sản xuất kinh doanh tại thời điểm 31/12 hàng năm của doanh nghiệp công nghiệp giai đoạn 2008-2012	64
Bảng 3.9: Giá trị còn lại tài sản cố định của các doanh nghiệp công nghiệp giai đoạn 2008 - 2012.....	66
Bảng 3.10: Doanh thu thuần của các doanh nghiệp công nghiệp giai đoạn 2008 - 2012...	67
Bảng 3.11: Hiệu quả sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp công nghiệp giai đoạn 2008 – 2012	69
Bảng 3.12: Tốc độ tăng trưởng giá trị sản xuất công nghiệp giai đoạn 2008-2012	71
Bảng 3.13: Tỷ lệ VA/GO ngành công nghiệp tỉnh Thái Nguyên và cả nước giai đoạn 2008 – 2012	73
Bảng 3.14 : Đóng góp của ngành công nghiệp vào cơ cấu GDP giai đoạn 2008-2012...	74
Bảng 3.15: Cơ cấu giá trị sản xuất công nghiệp theo ngành công nghiệp giai đoạn 2008-2012	76
Bảng 3.16: Lao động trong các cơ sở hoạt động công nghiệp giai đoạn 2008-2012.....	78
Bảng 3.17: Dự báo cầu lao động trong ngành công nghiệp tỉnh Thái Nguyên đến năm 2020	79
Bảng 3.18: Tỷ lệ lao động trong ngành công nghiệp phân theo trình độ chuyên môn	80
Bảng 3.19: Thu nhập của lao động công nghiệp giai đoạn 2008-2012.....	81
Bảng 3.20: Thuế và các khoản phải nộp ngân sách Nhà nước của các doanh nghiệp công nghiệp giai đoạn 2008-2012	82
Bảng 3.21: Tỷ lệ đóng góp BHXH, BHYT, KPCĐ của chủ doanh nghiệp so với tổng quỹ lương.....	83
Bảng 4.1: Ma trận phân tích SWOT về PTCNBV ở tỉnh Thái Nguyên	104
Bảng 4.2: Dự báo sản lượng khoáng sản khai thác đến năm 2020	107

DANH MỤC HÌNH

Hình 3.1: Chỉ số PCI tỉnh Thái Nguyên năm 2011-2012.....	57
Hình 3.2: Cơ cấu vốn của doanh nghiệp công nghiệp phân theo ngành hoạt động	65
Hình 3.3: Cơ cấu giá trị sản xuất công nghiệp theo thành phần kinh tế giai đoạn 2008-2012	75
Hình 3.4: Diễn biến hàm lượng BOD trung bình năm trên sông Cầu	88
Hình 3.5: Diễn biến hàm lượng TSS trung bình năm trên sông Cầu.....	88
Hình 3.6: Diễn biến hàm lượng BOD trung bình năm trên sông Công	89
Hình 3.7: Diễn biến hàm lượng TSS trung bình năm trên sông Công.....	89
Hình 3.8: Diễn biến hàm lượng BOD trung bình tại các phụ lưu của sông Cầu	90
Hình 3.9: Diễn biến hàm lượng BOD trung bình năm tại các phụ lưu chính của sông Công	90
Hình 3.10: Hàm lượng As phát hiện lớn nhất tại các phụ lưu chính của sông Công.....	91
Hình 3.11: Ô nhiễm bụi lơ lửng tại một số khu vực trong đô thị trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	93
Hình 3.12: Ô nhiễm bụi lơ lửng tại một số khu vực khai thác khoáng sản và sản xuất VLXD trên địa bàn tỉnh	94
Hình 3.13: Tiếng ồn đo được lớn nhất tại một số khu vực trên địa bàn tỉnh	94

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Phát triển bền vững là nhu cầu tất yếu trong tiến trình phát triển của xã hội loài người và đang là thách thức cho mọi quốc gia, nhất là trong điều kiện toàn cầu hoá, hội nhập kinh tế quốc tế. Việc lựa chọn con đường, biện pháp và thể chế, chính sách bảo đảm PTBV luôn là mối quan tâm hàng đầu của mọi quốc gia trong quá trình phát triển. Đối với Việt Nam, để thực hiện mục tiêu PTBV đất nước và thực hiện cam kết quốc tế, ở cấp quốc gia, Chính phủ Việt Nam đã ban hành “*Định hướng chiến lược Phát triển bền vững ở Việt Nam*” (Chương trình nghị sự 21 của Việt Nam). Bên cạnh đó, ở cấp địa phương, vấn đề PTBV cần được xem xét một cách có hệ thống và cụ thể hoá để có thể triển khai thực hiện, đặc biệt là trong công nghiệp - lĩnh vực có ảnh hưởng quyết định đến sự PTBV.

Tỉnh Thái Nguyên là một trong 6 tỉnh đã được Bộ kế hoạch và Đầu tư chọn thí điểm xây dựng chương trình phát triển bền vững. UBND tỉnh đã chỉ đạo xây dựng “*Định hướng phát triển bền vững tỉnh Thái Nguyên*” (Chương trình Nghị sự 21 tỉnh Thái Nguyên) nhằm cụ thể hóa việc thực hiện định hướng chiến lược phát triển bền vững quốc gia trên địa bàn tỉnh. Là một tỉnh thuộc vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ, là trung tâm chính trị, kinh tế của khu Việt Bắc nói riêng, của vùng trung du miền núi phía Bắc nói chung, là cửa ngõ giao lưu KT-XH giữa vùng trung du miền núi với vùng đồng bằng Bắc Bộ, Thái Nguyên có nhiều lợi thế so sánh về vị trí địa lý, khí hậu thuận lợi, tài nguyên khoáng sản, tài nguyên rừng đa dạng phong phú, nguồn nhân lực dồi dào, chất lượng cao để phát triển một nền kinh tế đa dạng theo hướng CNH-HĐH. Hơn nữa, công nghiệp Thái Nguyên được hình thành rất sớm, từ những năm đầu thập niên 60 của thế kỷ XX với sự ra đời của hai khu công nghiệp nặng là Khu Gang Thép Thái Nguyên (đầu thập kỷ 60) và Khu Cơ khí Gò Dầu (đầu thập kỷ 70). Trải qua quá trình hơn 50 năm hình thành và phát triển, công nghiệp Thái Nguyên đã có lúc thăng trầm do hậu quả của chiến tranh, do sự thay đổi cơ chế quản lý... Mặc dù vậy, khi tái lập tỉnh Thái Nguyên (năm 1997), nhất là trong những năm gần đây, nhờ có những chủ trương, chính sách phát triển KT-XH, phát triển công nghiệp đúng đắn nên bước đầu đã đạt được một số kết quả đáng khích lệ. Tính đến 31/12/2012, trên địa bàn tỉnh có 11.557 cơ sở sản xuất công nghiệp (gấp 2 lần năm 1997) thu hút 72,9 nghìn lao động (tăng 77,8% so với năm 1997); có 7 khu công nghiệp và 28 cụm công nghiệp đã được quy hoạch; giá trị sản xuất công nghiệp năm 2012 (theo giá so sánh 1994) đạt 14.564,5 tỷ đồng gấp 7,8 lần so với năm 1997; tốc độ tăng trưởng công nghiệp 5 năm gần đây (2008-2012)